

TDP (Honours) 1st Semester Exam., 2021
(Held in 2022)

SANSKRIT

(Honours)

FIRST PAPER

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Answer **eight** questions, taking **two** from each Unit

*Candidates are required to give their answers in their
own words as far as practicable*

UNIT—I

1. (a) Write, as per the Māheśwara Sūtras, the letters (वर्णs) contained in any *three* of the following Pratyāhāras : 2×3=6

(i) अच्

(ii) इच्

(iii) चर्

(iv) जर्

(v) यम्

(b) Ascertain the places of articulation (उच्चारण-स्थानम्) of any four of the following : $1 \times 4 = 4$

ई ; य ; थ ; न ; म ; ओ ; र।

2. (a) Define and illustrate any two of the following : $2 \times 2 = 4$

सवर्ण ; प्रातिपदिक ; गुण ; उपधा।

(b) Join in Sandhi any six of the following : $1 \times 6 = 6$

कवि + इन्द्रः ; साधु + इमौ ; अनु + एषणम् ;

हसन् + चलति ; पो + अनः ; नदी + अम्बु ;

पितः + रक्ष ; यज् + नः ; आयुः + कामः।

3. Decline any ten of the following : $1 \times 10 = 10$

(a) मुनि in locative singular (सप्तमी, एकवचन)

(b) लता in dative singular (चतुर्थी, एकवचन)

(c) मातृ in genitive plural (षष्ठी, बहुवचन)

(d) गुणिन् in nominative singular (प्रथमा, एकवचन)

(e) नदी in locative plural (सप्तमी, बहुवचन)

(f) युष्मद् in ablative singular (पञ्चमी, एकवचन)

(g) राजन् in nominative plural (प्रथमा, बहुवचन)

(h) दिश् in instrumental singular (तृतीया, एकवचन)

- (i) इदम् (पुं) in dative singular (चतुर्थी, एकवचन)
(j) पथिम् in genitive plural (षष्ठी, बहुवचन)
(k) मधु in accusative singular (द्वितीया, एकवचन)
(l) धेनु in nominative plural (प्रथमा, बहुवचन)
(m) मति in accusative plural (द्वितीया, बहुवचन)
(n) वारि in locative singular (सप्तमी, एकवचन)

UNIT—II

4. Conjugate any *ten* of the following : 1×10=10

- (a) √दृश् in लृट् third person singular
(b) √दा in लट् third person plural
(c) √प्रच्छ् in विधिलिङ् third person singular
(d) √ज्ञा in लोट् second person singular
(e) √मृ in लङ् third person singular
(f) √भी in लोट् first person singular
(g) √नृत् in लङ् first person singular
(h) √जागृ in लोट् third person plural
(i) √भू in लृट् first person singular

- (j) √गम् in लङ् first person plural
 (k) √शास् in लङ् third person plural
 (l) √शी in लट् third person plural
 (m) √कृ in लट् third person plural
 (n) √स्था in लृट् first person dual

5. (a) Give the resulting forms of any five of the following :

1×5=5

(i) √कृ + अनीय

(ii) √शास् + क्यप्

(iii) आ-√दा + ल्यप्

(iv) √जि + तव्य

(v) √शी + शानच्

(vi) √गम् + क्त्वाच्

(vii) √दृश् + तुमुन्

(b) Derive any five of the following :

1×5=5

(i) द्रष्टव्य

(ii) कार्य

(iii) वर्तमान

(5)

(iv) याग

(v) आनीय

(vi) गतवत्

(vii) जेय

6. (a) Give the resulting forms of any five of the following :

1×5=5

(i) लक्ष्मी + मतुप्

(ii) अर्थ + इनि

(iii) देव + अण्

(iv) अर्जुन + इञ्

(v) पटु + त्व

(vi) मृदु + तरप्

(vii) अन्तिक + इष्ठन्

(b) Substitute single words for any five of the following :

1×5=5

(i) नीलस्य भावः

(ii) अयम् एषाम् अतिशयेन वृद्धः

(iii) रघोः अपत्यं पुमान्

(iv) ग्रामाणां समूहः

(v) बुद्धिः अस्य अस्ति

(vi) सर्वासु दिक्षु

(vii) न्यायं वेत्ति

UNIT—III

7. (a) Determine the place of *Hitopadeśa* in the perspective of moral teachings in Sanskrit literature. 10

Or

(b) Describe in brief the story of व्याध and चित्रग्रीव as narrated by लघुपतनक in the *Mitralābha* of *Hitopadeśa*.

8. Translate preferably in English any two of the following : 5×2=10

(a) मातृवत् परदारेषु परद्रव्येषु लोष्ट्रवत्।

आत्मवत् सर्वभूतेषु यः पश्यति स पण्डितः॥

(b) रूपयौवनसम्पन्ना विशालकुलसम्भवाः।

विद्याहीना न शोभन्ते निर्गन्धा इव किंशुकाः॥

(c) विद्या ददाति विनयं विनयात् याति पात्रताम्।

पात्रत्वाद् धनमाप्नोति धनाद्धर्मं ततः सुखम्॥

9. Amplify in simple Sanskrit the idea contained in any one of the following : 10

- (a) सर्वद्रव्येषु विद्यैव द्रव्यमाहुरनुत्तमम्।
 (b) लोभः पापस्य कारणम्।
 (c) उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम्।

UNIT—IV

10. (a) What is व्यसन? How many varieties of व्यसन are there and what are they? Discuss व्यसन after *Manusamhitā*, Chapter VII. 2+3+5=10

Or

(b) Write an essay on fort, after *Manusamhitā*, Chapter VII. 10

11. Translate preferably in English any two of the following : 5×2=10

- (a) यस्य प्रसादे पद्मा श्रीर्विजयश्च पराक्रमे।
 मृत्युश्च वसति क्रोधे सर्वतेजोमयो हि सः॥
 (b) त्रैविद्येभ्यस्त्रयीं विद्याद् दण्डनीतिश्च शाश्वतीम्।
 आन्वीक्षिकीश्चात्मविद्यां वार्तारम्भांश्च लोकतः॥
 (c) बालोऽपि नावमन्तव्यो मनुष्य इति भूमिपः।
 महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्ठति॥

12. Explain in Sanskrit with reference to the context any one of the following : 10

(a) एकमेव दहत्यग्निंरं दुरूपसर्पिणम् ।
कुलं दहति राजाग्निः सपशुद्रव्यसञ्चयम् ॥

(b) यदि न प्रणयेद्राजा दण्डं दण्ड्येष्वतन्द्रितः ।
शूले मत्स्यानिवापक्ष्यन् दुर्बलान् बलवत्तराः ॥

***

TDP (Honours) 1st Semester Exam., 2018

SANSKRIT

(Honours)

FIRST PAPER

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Answer **eight** questions, taking **two** from each Unit

*Candidates are required to give their answers in their
own words as far as practicable*

UNIT—I

1. (a) Write, as per the Māheśvara Sūtras, the letters (वर्णs) contained in any three of the following Pratyāhāras : 2×3=6

(i) अट्

(ii) उक्

(iii) एच्

(iv) छव्

(v) झष्

(b) Ascertain the places of articulation (उच्चारण-स्थानम्) of any four of the following :

1×4=4

ड ; औ ; इ ; ह ; ट ; च ; ऊ।

2. (a) Define and illustrate any two of the following :

2×2=4

प्रत्याहारः ; गुणः ; उपधा ; आदेशः।

(b) Join in Sandhi any six of the following : 1×6=6

खौ + उदिते ; पुम् + कोकिलः ; महान् + शब्दः ;

पुनः + रमते ; अमी + अश्वाः ; पतन् + तरुः ;

सद्यः + जातः ; तरोः + छाया ; गो + अक्षः।

3. Decline any ten of the following :

1×10=10

(a) मुनि in instrumental singular (तृतीया, एकवचन)

(b) मातृ in accusative singular (द्वितीया, एकवचन)

(c) लता in locative plural (सप्तमी, बहुवचन)

(d) नदी in dative singular (चतुर्थी, एकवचन)

(e) युष्मद् in nominative singular (प्रथमा, एकवचन)

(f) गुणिन् in genitive plural (षष्ठी, बहुवचन)

(g) आत्मन् in locative singular (सप्तमी, एकवचन)

(h) दिश् in locative plural (सप्तमी, बहुवचन)

- (i) दिव् in nominative singular (प्रथमा, एकवचन)
- (j) अस्मद् in genitive plural (षष्ठी, बहुवचन)
- (k) वारि in nominative plural (प्रथमा, बहुवचन)
- (l) तद् (पुं) in dative singular (चतुर्थी, एकवचन)
- (m) पथिन् in accusative singular (द्वितीया, एकवचन)
- (n) इदम् (स्त्री) in nominative singular (प्रथमा, एकवचन)

UNIT—II

4. Conjugate any ten of the following : 1×10=10

- (a) √प्रच्छ् in लृट् third person singular
- (b) √सिक् in लृट् third person plural
- (c) √दा in लङ् second person singular
- (d) √नृत् in लृट् second person singular
- (e) √ज्ञा in लृट् third person plural
- (f) √जागृ in लृट् third person plural
- (g) √हन् in लोट् second person singular
- (h) √शास् in लोट् second person singular
- (i) √अस् in लङ् third person singular

(Turn Over)

- (j) √शी in लट् first person plural
- (k) √भी in लट् third person plural
- (l) √दृश् in लोट् third person singular
- (m) √कृ in विधिलिङ् third person singular
- (n) √षा in लृट् first person singular

5. (a) Give the resulting forms of any *five* of the following :

1×5=5

- (i) √वस् + क्त्वाच्
- (ii) √कृ + तव्य
- (iii) √वह् + तुमुन्
- (iv) √अस् + शतृ
- (v) √शास् + क्यप्
- (vi) √स्मृ + अनीय
- (vii) √गम् + क्तिन्

(b) Derive any *five* of the following :

1×5=5

- (i) पक्
- (ii) आसीन
- (iii) दर्शनम्

(iv) परित्यज्य

(v) पीतवत्

(vi) नाशम्

(vii) कर्ता

6. (a) Give the resulting forms of any *five* of the following :

1×5=5

(i) दशरथ + इञ्

(ii) प्रिय + इष्टन्

(iii) यशस् + मतुप्

(iv) साधु + तल्

(v) अणु + इमनिच्

(vi) विवेक + इनि

(vii) गृह + तसिल्

(b) Substitute single words for any *five* of the following :

1×5=5

(i) गुरोः भावः

(ii) द्वारे नियुक्तः

(iii) चणकस्य अपत्यं पुमान्

(iv) सहायानां समूहः

(v) न्यायं वेत्ति

(vi) अयम् अनयोः अतिशयेन पटुः

(vii) श्रीः अस्ति यस्य सः

UNIT—III

7. (a) Discuss about the style of the composition of *Hitopadeśa* in the field of fable literature in Sanskrit.

10

Or

- (b) अज्ञातकुलशीलस्य वासो देयो न कस्यचित्।
मार्जारस्य हि दोषेण हतो गृध्रो जरद्गवः॥

Who said this and to whom? On what occasion was it said? Write in brief the story of गृध्र and जरद्गव referred to here. 2+2+6=10

8. Translate preferably in English any two of the following: 5×2=10

(a) अनेकसंशयोच्छेदि परोक्षार्थस्य दर्शकम्।
सर्वस्य लोचनं शास्त्रं यस्य नास्त्यन्ध एव सः॥

(b) लोभात् क्रोधः प्रभवति
लोभात् कामः प्रजायते।
लोभान्मोहश्च नाशश्च
लोभः पापस्य कारणम्॥

(Continued)

- (c) यस्मिन् देशे न सम्मानो
न वृत्तिर्न च बान्धवः।
न च विद्यागमः कश्चित्
तं देशं परिवर्जयेत्॥

9. Amplify in simple Sanskrit the idea contained in any one of the following : 10

- (a) विद्या ददाति विनयम्।
(b) नारिकेलसमाकारा दृश्यन्ते हि सुहृज्जनाः।
(c) शरीरं क्षणविध्वंसि कल्पान्तस्थायिनो गुणाः।

UNIT—IV

10. (a) Discuss, after *Manusamhitā*, Chapter VII, the nature and function of Daṇḍa. 10

Or

(b) Write a clear note on the guidelines in respect of appointment of ministers and estimate their role and importance in the administration as described in the *Manusamhitā*, Chapter VII.

11. Translate preferably in English any two of the following : 5×2=10

- (a) अराजके हि लोकेऽस्मिन् सर्वतो विद्रुते भयात्।
रक्षार्थमस्य सर्वस्य राजानमसृजत् प्रभुः॥

(b) कामजेषु प्रसक्तो हि व्यसनेषु महीपतिः।
वियुज्यतेऽर्थधर्माभ्यां क्रोधजेष्वात्मनैव तु ॥

(c) यथा दुर्गाश्रितानेतानोपहिंसन्ति शत्रवः।
तथारयो न हिंसन्ति नृपं दुर्गसमाश्रितम् ॥

12. Explain in Sanskrit with reference to the context
any one of the following :

10

(a) यस्य प्रसादे पद्मा श्रीर्विजयश्च पराक्रमे।
मृत्युश्च वसति क्रोधे सर्वतेजोमयो हि सः ॥

(b) इन्द्रियाणां जये योगं समातिष्ठेद्विवानिशम्।
जितेन्द्रियो हि शक्नोति वशे स्थापयितुं प्रजाः ॥

★★★

S-1/SANH/01/15

TDP (Hons.) 1st Semester Exam., 2015

SANSKRIT

(Honours)

FIRST PAPER

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Answer **eight** questions, taking **two** from each Unit

*Candidates are required to give their answers
in their own words as far as practicable*

UNIT—I

1. (a) Write, after the Māheśwara Sūtras, the letters
(वर्णs) included in any *three* of the following
Pratyāhāras :

2×3=6

(i) अक्

(ii) जश्

(iii) चर्

(iv) यम्

(v) एच्

M16/373

(Turn Over)

(b) Ascertain the places of articulation (उच्चारण-स्थानम्) of any four of the following letters : 1×4=

ए ; ज ; उ ; द ; आ ; र ; म।

2. (a) Define and illustrate any two of the following : 2½×2=5

गुण ; उपसर्ग ; पद ; प्रगृह्य।

(b) Join in Sandhi (any five) : 1×5=5

अभि + उदयः ; पतन् + तरुः ; पितः + रक्ष ;

मुनी + इमौ ; मनस् + ईषा ; वृक्ष + छाया ;

पूर्णः + चन्द्रः।

3. Decline the following (any ten) : 1×10=10

(a) साधु in dative singular (चतुर्थी, एकवचन)

(b) नदी in locative plural (सप्तमी, बहुवचन)

(c) धेनु in nominative plural (प्रथमा, बहुवचन)

(d) दधि in instrumental singular (तृतीया, एकवचन)

(e) आत्मन् in genitive plural (षष्ठी, बहुवचन)

(f) राजन् in accusative plural (द्वितीया, बहुवचन)

(g) युष्मद् in genitive singular (षष्ठी, एकवचन)

(h) पितृ in locative singular (सप्तमी, एकवचन)

- (i) नर in dative singular (चतुर्थी, एकवचन)
(j) एतद् (स्त्री) in nominative singular (प्रथमा, एकवचन)
(k) फल in ablative singular (पञ्चमी, एकवचन)
(l) अस्मद् in locative singular (सप्तमी, एकवचन)
(m) तद् (पुं) in instrumental singular (तृतीया, एकवचन)
(n) दिव् in nominative singular (प्रथमा, एकवचन)

UNIT—II

4. Conjugate (any ten) :

1×10=10

- (a) √प्रच्छ् in लृट् 3rd person plural
(b) √दा in लृट् 1st person plural
(c) √नृत् in लोट् 3rd person singular
(d) √श्रु in विधिलिङ् 1st person singular
(e) √कृ in लृट् 3rd person plural
(f) √ज्ञा in लङ् 3rd person singular
(g) √अस् in लोट् 2nd person singular
(h) √जागृ in लृट् 3rd person singular

(Turn Over)

- (i) √भी in लृट् 3rd person plural
- (j) √हन् in लोट् 2nd person singular
- (k) √शास् in लृट् 2nd person singular
- (l) √मृ in लृट् 3rd person plural
- (m) √शी in लङ् 3rd person plural
- (n) √दृश् in लङ् 1st person plural

5. (a) Give the resulting forms (any five) : 1×5=

- ✓(i) प्र-नम् + ल्यप्
- ✓(ii) दृश् + तव्य
- (iii) भृ + क्यप्
- ✓(iv) वह + तुमुन्
- (v) हन् + क्त
- (vi) अस् + शतृ
- (vii) शी + ल्युट्

(b) Derive the following using कृत् suffix
(any five) :

- पूजनीय ; आसीन ; कृतवत् ; वाक्य ; पठित्वा ;
- गति ; पाक।

1×5=5

6. (a) Give the resulting forms (any five) : $1 \times 5 = 5$

विवेक + मतुप् ; मनु + अण् ; राधा + ढक् ;
दीर्घ + इमनिच् ; गुरु + इष्टन् ; प्रिय + तमप् ;
महत् + तरप् ।

(b) Substitute single words for any five of the following : $1 \times 5 = 5$

(i) दशरथस्य अपत्यं पुमान्

(ii) अयम् एषाम् अतिशयेन वृद्धः

(iii) धनम् अस्य अस्ति

(iv) जनानां समूहः

(v) अयम् अनयोः अतिशयेन लघुः

(vi) प्रभोः भावः

(vii) सर्वासु दिक्षु

UNIT—III

7. (a) Describe in brief the story of व्याध and चित्रग्रीव as narrated by लघुपतनक in the Mitralābha of Hitopadeśa. 10
page - 45 - 95.

Or

(b) Discuss about the style of composition of Hitopadeśa in the field of fable literature in Sanskrit. 10

8. Translate preferably in English any two of the following : 5×2=

(a) उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः।

न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः॥

(b) मातृवत् परदारेषु परद्रव्येषु लोष्टृवत्।

आत्मवत् सर्वभूतेषु य पश्यति स पण्डितः॥

(c) दुर्जनः प्रियवादी च नैतद्विश्वासकारणम्।

मधु तिष्ठति जिह्वाग्रे हृदये तु हलाहलम्॥

9. Amplify in simple Sanskrit the idea contained in any one of the following : 10

(a) विद्याहीना न शोभन्ते।

(b) उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः।

UNIT—IV

10. (a) What is व्यसन? How many varieties of व्यसन are there and what are they? Discuss them in detail with their relative gravity. 2+3+5=10

Or

(b) Discuss, after *Manusamhitā*, Chapter VII, the guidelines in respect of appointment of ministers and estimate their role and importance in the administration. 10

11. Translate preferably in English any two of the following verses : 5×2=10

(a) तस्य सर्वाणि भूतानि स्थावराणि चराणि च।
भयाद् भोगाय कल्पन्ते स्वधर्मान्न चलन्ति च ॥ 15 ॥

(b) अराजके हि लोकेऽस्मिन् सर्वतो विद्रुते भयात्।
रक्षार्थमस्य सर्वस्य राजानमसृजत् प्रभुः ॥ ३ ॥

(c) एकः शतं योधयति प्राकारस्थो धनुर्धरः।
शतं दश सहस्राणि तस्माद् दुर्गं विधीयते ॥ 74 ॥

12. Explain in Sanskrit with reference to the context any one of the following : 10

(a) वालोऽपि नावमन्तव्यो मनुष्य इति भूमिपः।
महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्ठति ॥

(b) एवंवृत्तस्य नृपतेः शिलोञ्छेनापि जीवतः।
विस्तीर्यते यशो लोके तैलविन्दुरिवाम्भसि ॥

***